

Bloemen

Als je de ontwikkeling van planten nauwkeurig bekijkt, zie je de etherkrachten aan het werk, schrijft bloementeler en docent Arjen Huese. Heel bijzonder is de vorming van de bloem, waarin haar verlangen naar het astrale voelbaar wordt. Een verlangen dat ons mensen beroert.

Langzaam en voorzichtig loopt de oude dame over de tuin. Ze heeft zelf haar eigen snoeischaar meegenomen en ook de elastiekjes van de afgelopen weken in haar tas. Bedachtzaam knipt ze hier een dahlia, daar een rudbeckia. Ook een paar bloeiende grassen vinden hun weg naar haar gestaag groeiende oogst. Een Scabiosa, een paar korenbloemen en een tak eucalyptus maken haar boeket compleet. Ze komt naar het tafeltje waar de klanten kunnen afrekenen en vraagt of ik haar bloemen wil schikken tot een mooi boeket. Ze vertelt dat ze iedere week een vaasje bloemen neerzet voor een schilderij van haar overleden echtgenoot.

Bloemen hebben een bijzonder effect op mensen. Bij alle belangrijke gebeurtenissen in ons leven spelen ze een rol: bij geboorte en overlijden, en natuurlijk bij huwelijksaanzoeken, Valentijnsdagen en bruiloften, geven we uiting aan onze gevoelens door het gebruik van bloemen. Een vaas met bloemen in een kamer verandert ogenblikkelijk iets aan de sfeer. Er staat iets levends, maar ook iets kwetsbaars en teers in de ruimte. Een vak-kundig geschikt boeket brengt een gevoel over, een verlangen naar puurheid.

Steiner beschrijft in het boek *De mens als klankharmonie van het scheppende wereldwoord* hoe bloemen de uiterlijke weerspiege-

een slinkse val waar nietsvermoedende insecten worden vergiftigd? Door Steiner wordt in *Klankharmonie* beschreven hoe in een eerdere aarde-incarnatie plant en insect ontstaan zijn uit dezelfde oerkiem. Op een bepaald moment in de evolutie splitst deze kiem zich: 'Zie de plant! Zij is de door de aarde gekluisterde vlinder. Zie de vlinder! Hij is de door de kosmos bevrijde plant.' Door de chemische industrie verworden tot vijanden van elkaar.

Trouw komt ze iedere week met haar drie kinderen om bloemen te plukken op de bloementuin. Haar oudste zoon van 10 komt al

van verlangen

ling zijn van ons geweten, van ons verlangen het goede te doen. Van de oude Griekse filosofen kennen we de drie drijfveren die de mens aanzetten tot groei en ontwikkeling: het goede, het schone en het ware. Als we een boeket op tafel zetten, omringen we ons met schoonheid, maar volgens Steiner dus ook door het verlangen het goede te doen. En dit alles is natuurlijk alleen compleet als het dan ook om 'ware' bloemen gaat: dus niet om plastic bloemen, en zeker niet om de zwaar bespoten gifbloemen uit de gangbare teelt. Hoe onbestaanbaar is het dat het plantenorgaan dat in de natuur ontstaan is om bestuivers te lokken en te voeden door de chemische industrie wordt verminkt tot

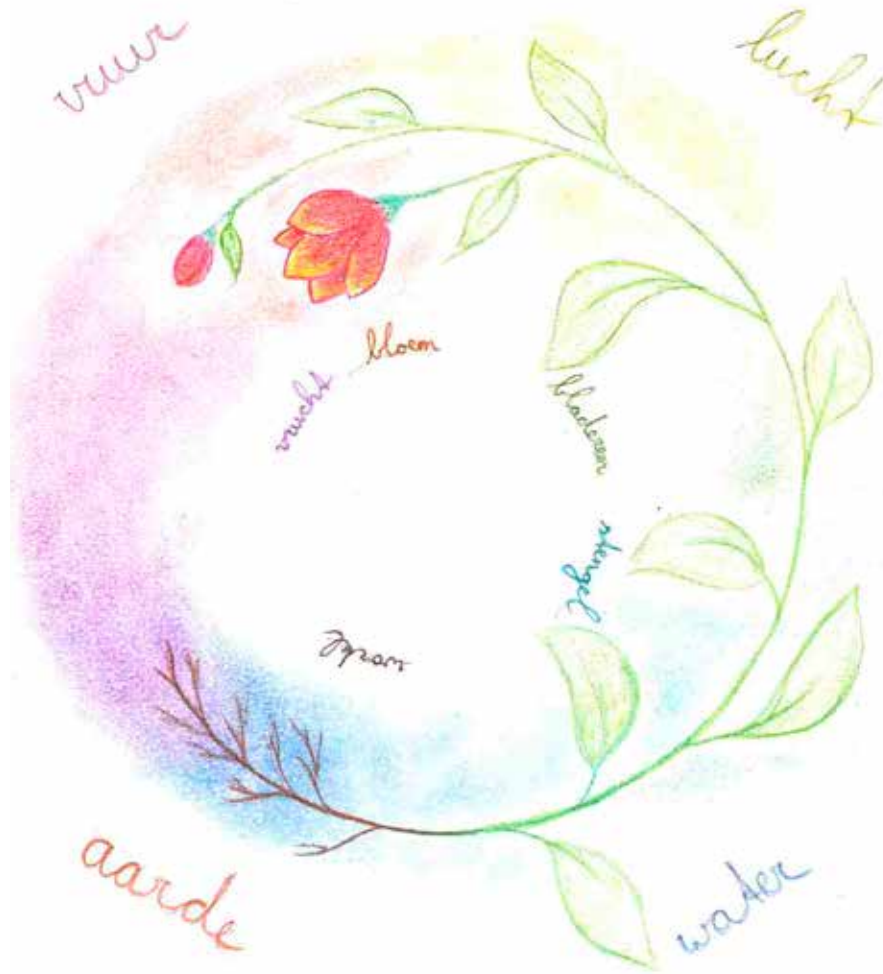
drie jaar. Hij krijgt altijd zelf een schaarje en plukt lieve kleine boeketjes, terwijl moeder met de middelste zoon het grote boeket voor op de tafel bij elkaar zoekt. De jongste ligt nog in de kinderwagen en blijft bij mij bij het tafeltje – kijkend over de tuin naar de kleurenpracht in de zon. Zijn handjes proberen een voorbijvliegende libelle te volgen. Voor moeder is het een half uur ontspannen, genieten van kleur en vorm en geur, van rust en samenzijn met haar kinderen. Met als extra beloning een prachtige bos bloemen voor de woonkamer.

De plant is een fysieke manifestatie van etherkrachten, bij dieren is daarnaast het

astraallichaam geïncarneerd en bij mensen maakt ook het 'Ik' deel uit van het aardse bestaan. Doordat de plant dus eigenlijk uitsluitend uit een fysiek lichaam en een etherlichaam bestaat, zijn planten bij uitstek boeiend observatiemateriaal om inzicht te krijgen in die etherkrachten. In de plant worden de etherkrachten niet doorweven door een astraallichaam, zoals bij dieren, dus kan de fysieke verschijning van de plant ons iets leren over het samenspel van etherkrachten dat tot uitdrukking komt in de verschillende levensfasen en organen.

De meeste planten ontstaan uit een zaadje. Als dat ontkiemt, ontvouwt de plant zijn kiembladen en later zijn eerste echte bladeren boven de grond. De eerste bladeren bestaan vaak uit ronde vormen, nog weinig karakteristiek, maar naarmate de stengel groeit en zich meer bladeren ontvouwen, wordt de bladvorm steeds specifiek. Wanneer de stengel nog verder groeit richting het punt waar ze een bloemknop gaat vormen, dan neemt de grootte van het blad weer af en het blad wordt weer minder specifiek – maar ditmaal steeds puntiger, spits en lijnvormiger. Alle bladeren kun je één voor één van de stengel plukken en als je ze op een rijtje legt ontstaat een zogenaamde bladreeks. Zo'n bladreeks kan opgevat worden als een beeld van het spanningsveld tussen twee etherkrachten: aan de onderkant van de stengel overheerst de klankether (element water), en bovenaan is de invloed van lichtether het krachtigst.

Aan het einde van de bladreeks doet de plant iets heel bijzonders: er wordt uit de-

zelfde bladmaterie een heel nieuw orgaan gevormd: de bloem, bestaande uit kelkbladeren, kroonbladeren, meeldraden en stamper. Vooral bij dubbele (gevulde) bloemen, waarbij een deel van de meeldraden gemetamorfoseerd is tot kroonbladeren, is goed te zien dat we ook hier eigenlijk te maken hebben met een geleidelijke overgang tussen de invloed van twee verschillende etherkrachten: van kelk en kroon vol kleur (lichtether) naar de steeds sterker wordende invloed van warmte-ether, te herkennen in de fenomenen van geur, etherische oliën en uiteindelijk de vorming van minuscule kleine celletjes die veelal door de warmtevezens (insecten) worden verspreid in alle richtingen. Met een kunstzinnige blik kun je een bloem beschouwen als een etherisch vuurtje, waar kleur- en warmtefenomenen gepaard gaan met het verbranden van fysieke materie waarbij het stuifmeel als as over de velden wordt verstrooid.

Maar daarmee is het toch niet ten einde, want als een feniks groeit in de overblijfselen van dit vuur de vrucht met daarin het zaad: vaak hard, zwaar, onder andere gevuld met niet-vluchtige olie en eiwit. Waar de groei van de stengel en de bloei steeds verder van de aarde afkwamen, valt het zaad naar de grond: de invloed van de zwaartekracht doet zich gelden. Vrucht- en zaadvorming kun-

nen opgevat worden als een samenspel van warmte-ether en levensether (element aarde): uit warmte gerijpt, van warmtestof (olie) voorzien, naar de driedimensionale vorm van het zaad met de harde schil als een kleine nabootsing van de aarde zelf. En daar wacht het zaad in de aarde, als een steentje. Tot de omstandigheden juist zijn en het zaad zich volzuigt met vocht en het kiemworteltje naar beneden zendt: hier werken vooral levensether en klankether in samenspel, met de zwaartekracht mee.

Zo kan de hele levenscyclus van de eenjarige bloeiende plant worden opgevat als een afwisselend samenwerken van telkens twee etherparen: in de stengel met de bladeren zien we het krachtenspel tussen klankether en lichtether, in de vergankelijke bloem de uitbundige dans tussen lichtether en warmte-ether, in de vorming en de rijping van vrucht en zaad wordt de warmte-ether verzameld en omhuld door levensether en bij de kieming en de wortelvorming draait het om levensether en klankether. Een eeuwigdurende kringloop die voor veel planten (maar niet alle!) een simultane weerspiegeling is van de uiterlijke dans van de ethers in de wisseling van de seizoenen.

En dat eiwit in het zaad? Eiwit is toch eigenlijk de dierlijke stof? Die koolwaterstof waar

ook stikstof ingenesteld zit, in tegenstelling tot glucose, zetmeel, cellulose, etc. Elk van de rijken der natuur streeft in zijn evolutie eigenlijk naar het incarneren van het volgende geestelijk lichaam. Zo streeft het plantenrijk naar een astraallichaam, het dierenrijk naar individualisering en de mens naar het goede, schone en ware om in de volgende aarde-incarnatie als engel aan de slag te gaan. De bloeiende plant is de laatste ontwikkeling in een lange reeks, waarin planten eerst uit eencelligs bestonden, vervolgens iets blad-achtigs ontwikkelden, wortels, stengels, zaden, en pas als allerlaatste: bloemen! En boven die bloemen wordt iets astraals aangehouden, de plant zit met zijn bloemen al heel dicht tegen het astrale aan. Niet alleen insecten worden daardoor aangetrokken, ook resonanceert er iets in ons eigen menselijk astraallichaam, in ons gevoelslichaam, als we bloemen zien, en als we bloemen krijgen. Iets van het verlangen van de plant, door zich te ontplooiën in schoonheid als streven naar verdere ontwikkeling, trilt mee in ons, en brengt in ons een verlangen naar boven om betere mensen te worden. Dáárom is het belangrijk om biodynamische bloemen te telen: eerlijke, krachtige, kwetsbare, geurige, kleurige, tedere, verlangende bloemen.

Urenlang zijn de twee vriendinnen aan het plukken: emmers vol leeuwenbekken, korenbloemen, Geums en riddersporen. Ook kleinere bloemen zoals dille, Ammi, bonte salie en juffertjes-in-het-groen: allemaal voor de bruiloft van hun beste vriendin die het komende weekend het ja-woord geeft aan haar geliefde. Trots en tevreden rijden ze met de bloemenkar naar mijn tafeltje. Het oogstwerk zit er op, nu gaan ze alles mooi schikken en binden voor het bruidspaar! EW

Arjen Huese heeft na zijn opleiding als tuinder op Warmonderhof gewerkt als biodynamisch groenteteler in Zweden, Duitsland en Nederland. In Engeland was hij van 2005 tot 2013 cursusleider voor de biodynamische opleiding op Emerson College. Ook runde hij daar een 2 ha BD-snijbloemenbedrijf Wealden Flowers. In de afgelopen zeven jaar werkte Arjen als docent groente- en bloementeel op Warmonderhof, naast zijn biologische snijbloementuin De Bloementuin Zwolle. In december

2019 is Arjen verhuisd naar Beieren, waar hij bezig is met het opzetten van het eerste Demeter-gecertificeerde snijbloemenbedrijf van Duitsland: Gärtnerlei Huese.

